

**ZARZĄDZENIE
REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA W OPOLU
z dnia r.
w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Komorzno”**

Na podstawie art. 19 ust. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2015 r. poz. 1651, poz. 1936 i poz. 1045 oraz z 2016 r., poz. 422) zarządza się, co następuje:

§1. Ustanawia się na dwadzieścia lat plan ochrony dla rezerwatu przyrody „Komorzno”, położonego na terenie gminy Wołczyn, zwanego dalej „rezerwatem”.

§2. 1. Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych fragmentu buczyny niżowej.

2. Wskazuje się następujące przyrodnicze i społeczne uwarunkowania realizacji celu ochrony, o którym mowa w ust. 1.:

1) zachowanie w dobrym stanie naturalnego zbiorowiska leśnego z wiekowym drzewostanem;

2) lokalizacja rezerwatu w rejonie atrakcyjnym pod względem turystycznym;

3) ekspansja czeremchy amerykańskiej w rezerwacie

§3. Identyfikację oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków zawiera załącznik nr 1 do zarządzenia.

§4. Obszar rezerwatu objęty jest ochroną czynną.

§5. Działania ochronne na obszarze ochrony czynnej, z podaniem rodzaju, zakresu i lokalizacji tych działań określa załącznik nr 2 do zarządzenia.

§6. Wykonanie zarządzenia powierza się Regionalnemu Konserwatorowi Przyrody w Opolu.

§7. Zarządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Identyfikacja oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków

Lp.	Zagrożenia	Sposoby eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków
Istniejące wewnętrzne		
1	Ekspansja czeremchy amerykańskiej <i>Padus serotina</i>	Eliminacja gatunków inwazyjnych z terenu rezerwatu
Potencjalne wewnętrzne		
2	Występowanie niewielkiej populacji naparstnicy purpurowej <i>Digitalis purpurea</i>	Monitorowanie stopnia ekspansji gatunku w rezerwacie
Potencjalne zewnętrzne		
3	Niekontrolowana i nieumyślna penetracja terenu rezerwatu	Ograniczenie penetracji wnętrza rezerwatu

Określenie działań ochronnych na obszarze ochrony czynnej, z podaniem rodzaju, zakresu i lokalizacji tych działań

Lp.	Rodzaj działań ochronnych	Zakres działań ochronnych, w tym powierzchnia	Lokalizacja działań ochronnych
1	Ograniczenie ekspansji czeremchy amerykańskiej <i>Padus serotina</i>	<p>1. Wycinka dorosłego okazu czeremchy amerykańskiej z wywiezieniem pozostałości poza teren rezerwatu. Termin wykonania – jednorazowo, w pierwszym lub drugim roku obowiązywania planu, po sezonie wegetacyjnym (we wrześniu).</p> <p>2. Wycinka lub wrywanie podrostu czeremchy amerykańskiej z wywiezieniem pozostałości poza teren rezerwatu. Termin wykonania – jednorazowo, w pierwszym lub drugim roku obowiązywania planu, najlepiej pod koniec sezonu wegetacyjnego.</p> <p>3. Usuwanie odrostów i nowych osobników czeremchy amerykańskiej przy zastosowaniu najnowszych skutecznych metod.</p> <p>4. Monitorowanie stopnia ekspansji czeremchy amerykańskiej – co 2 lata, w sezonie wegetacyjnym.</p>	<p>Północno-wschodnia część oddz. 46c Obręb Wołczyn N51° 07' 26.7" E18° 02' 43.6"</p> <p>oddz. 46c Obręb Wołczyn</p> <p>oddz. 46c Obręb Wołczyn</p> <p>cały teren rezerwatu</p>
2	Obserwacja stopnia ekspansji naparstnicy purpurowej <i>Digitalis purpurea</i>	Monitorowanie, co 4 lata, stopnia ekspansji naparstnicy purpurowej	Północno-wschodnia część oddz. 46c Obręb Wołczyn N51° 07' 27.3" E18° 02' 40.8"
3	Przeciwdziałanie antropopresji	Oznakowanie drzew wzdłuż granicy rezerwatu białym pasem z literą „R”, na długości ok. 1 km.	Granice rezerwatu.

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2015 r., poz. 1651, z późn. zm.), zwanej dalej ustawą, dla rezerwatu przyrody sporządza się i realizuje plan ochrony. Plan ten ustanawia, na okres 20 lat, regionalny dyrektor ochrony środowiska, w drodze zarządzenia, w terminie 5 lat od dnia uznania obszaru za rezerwat przyrody (art. 18. ust. 2, art. 19 ust. 1 pkt 2, art. 19 ust. 6, art. 20 ust.1 ustawy). Plan ochrony dla rezerwatu przyrody zawiera:

1. cele ochrony przyrody oraz wskazanie przyrodniczych i społecznych uwarunkowań ich realizacji;
2. identyfikację oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczenia istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków;
3. wskazanie obszarów ochrony ścisłej, czynnej i krajobrazowej;
4. określenie działań ochronnych na obszarach ochrony ścisłej, czynnej i krajobrazowej, z podaniem rodzaju, zakresu i lokalizacji tych działań;
5. wskazanie obszarów i miejsc udostępnianych dla celów naukowych, edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych, sportowych, amatorskiego połowu ryb i rybactwa oraz określenie sposobów ich udostępnienia;
6. wskazanie miejsc, w których może być prowadzona działalność wytwórcza, handlowa i rolnicza;
7. ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województw oraz planów zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłączonej strefy ekonomicznej dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych (art. 20 ust. 3 ustawy).

Ponadto w planie ochrony rezerwatu można wyznaczyć obszary i miejsca, w granicach których nie obowiązują zakazy w zakresie połowania (art. 15 ust. 1 pkt 4 ustawy), połowu ryb i innych organizmów wodnych (art. 15 ust. 1 pkt 14 ustawy) oraz wprowadzania psów (art. 15 ust. 1 pkt 16 ustawy), a także prowadzenia działalności wytwórczej, handlowej i rolniczej (art. 15 ust. 1 pkt 11).

Tryb sporządzania projektu planu ochrony i zakres prac na potrzeby sporządzania projektu planu ochrony określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 maja 2005 r. w sprawie sporządzania projektu planu ochrony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody i parku krajobrazowego, dokonywania zmian w tym planie oraz ochrony zasobów, tworów i składników przyrody (Dz. U. Nr 94, poz. 794), zwanego dalej rozporządzeniem.

Sporządzający projekt planu, zgodnie z art. 19 ust. 1a ustawy, zapewnia możliwość udziału społeczeństwa, na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska i o cenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016 r., poz. 353) w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie projektu. Nadto zasady udziału niektórych grup społecznych w tworzeniu planu normuje ww. rozporządzenie. Zgodnie z § 3 rozporządzenia informację o przystąpieniu do sporządzenia projektu planu sporządzający projekt planu ogłasza w prasie lokalnej, umieszcza na tablicy ogłoszeń w siedzibie sporządzającego projekt planu i na jego stronie internetowej oraz przesyła do właściwych miejscowo organów samorządu terytorialnego, jednostek zarządzających lasami Skarbu Państwa, podmiotów wykonujących prawa właścicielskie w stosunku do wód publicznych stanowiących własność Skarbu Państwa i organów administracji morskiej oraz organizacji pozarządowych zainteresowanych ochroną przyrody, których obszary działania obejmują obszar objęty projektem planu. Ponadto sporządzający projekt planu zapewnia zainteresowanym osobom i podmiotom możliwość zapoznawania się z wynikami prac na potrzeby sporządzenia projektu planu i z projektem planu oraz możliwość zgłaszania do nich wniosków i uwag, a informację o sposobie zapewnienia tej możliwości oraz o sposobie, w

jaki nastąpi ustosunkowanie się do zgłoszonych wniosków i uwag, sporządzający projekt planu zamieszcza w informacji, o której mowa w § 3 rozporządzenia (§ 6 rozporządzenia).

Projekty planów ochrony tworzonych dla form ochrony przyrody zamieszcza się także w publicznie dostępnych wykazach (art. 21 ust. 2 pkt 24a ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska i o cenach oddziaływania na środowisko).

Projekt planu ochrony wymaga zaopiniowania przez właściwe miejscowo rady gmin (art. 19 ust. 2 ustawy) i regionalną radę ochrony przyrody (art. 97 ust. 3 pkt 2 ustawy); wymaga także uzgodnienia z wojewodą (art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie, Dz. U. z 2015 r., poz. 525, z późn. zm.).

Rezerwat przyrody „Komorzno” został utworzony zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 20 czerwca 1969 r. (M.P. z 1969 r. Nr 36, poz. 294) w celu zachowania ze względów naukowych i dydaktycznych fragmentu buczyny pomorskiej (Fagetum boreoatlanticum). Obecnie obowiązującym aktem prawnym dotyczącym ww. obszaru jest rozporządzenie Wojewody Opolskiego Nr 0151/P/28/08 z dnia 4 marca 2008 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Komorzno” (Dz. Urz. Woj. Op. Nr 23, poz. 748). Powierzchnia rezerwatu wynosi 3,70 ha zaś celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych fragmentu buczyny niżowej. Nadzór nad rezerwatem sprawuje Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Opolu.

Całą powierzchnię rezerwatu „Komorzno” zajmuje ekosystem leśny. Na terenie rezerwatu wyróżniono jeden typ siedliskowy lasu – las mieszany świeży (LMśw). Gatunkiem panującym w górnej warstwie drzewostanu jest buk zwyczajny *Fagus sylvatica*, natomiast w dolnej grab *Carpinus betulus*. Roślinność potencjalną obszaru rezerwatu stanowią żyzna buczyna niżowa Galio odorati-Fagetum (syn. Melico-Fagetum). Roślinność rzeczywistą w rezerwacie stanowi kwaśna buczyna niżowa *Luzulo pilosae*-Fagetum.

Identyfikując przyrodnicze i społeczne uwarunkowania realizacji celu ochrony przyrody w rezerwacie zwrócono uwagę na dobry stan zachowania naturalnego zbiorowiska leśnego z wiekowym drzewostanem położonego w rejonie atrakcyjnym pod względem turystycznym oraz obecność w jego granicach inwazyjnych gatunków roślin, w szczególności ekspansję czeremchy amerykańskiej.

W trakcie prac nad dokumentem zidentyfikowano zagrożenia (istniejące wewnętrzne, potencjalne wewnętrzne i zewnętrzne). Nie zidentyfikowano natomiast potencjalnych zagrożeń zewnętrznych. Zagrożenie zewnętrzne o charakterze potencjalnym wynika z lokalizacji rezerwatu w sąsiedztwie atrakcyjnej i uczęszczanej ścieżki rowerowej Aleja Kasztanowa. Niekontrolowanej i nieumyślnej penetracji rezerwatu sprzyja dodatkowo słaba widoczność granic rezerwatu w terenie. W odpowiedzi na to zagrożenie zaplanowano oznakowanie drzew wzdłuż granicy rezerwatu, na długości łącznie około 1 km, w sposób ustalony z Regionalną Dyrekcją Lasów Państwowych w Katowicach, tj. za pomocą białych pasów z literą „R” pośrodku.

Kolejne z zagrożeń wynikają przede wszystkim z obecności, w granicach obszaru chronionego, populacji inwazyjnych gatunków: czeremchy amerykańskiej (zagrożenie istniejące) i naparstnicy purpurowej (zagrożenie potencjalne). Czeremcha amerykańska występuje głównie w północno-wschodniej części rezerwatu. Podrost tego gatunku skupia się w lukach drzewostanu, ale pojedyncze okazy występują także pod zwartym okapem drzew. Jej nagromadzenie w tej okolicy wiąże się z występowaniem przy północno-wschodniej granicy rezerwatu (w granicach rezerwatu) jednego dorosłego, owocującego okazu czeremchy. Podstawowym działaniem związanym z ograniczeniem ekspansji czeremchy amerykańskiej powinno być zatem ścięcie tego drzewa będącego źródłem nasion. Konieczne jest także usunięcie podrostu tego gatunku. Czeremcha będzie się stale obsiewać, ponieważ przy polnej drodze prowadzącej ze wsi Komorzno do rezerwatu rośnie kilka owocujących drzew tego gatunku. Gatunek ten występuje również w lasach otaczających rezerwat. Mając na uwadze powyższe zaplanowano monitorowanie stopnia ekspansji czeremchy, będące jednocześnie oceną skuteczności realizowanych zabiegów oraz przewidziano potrzebę dalszego zwalczania gatunku metodami ustalonymi na

podstawie aktualnej wiedzy (efektywnymi, a jednocześnie bezpiecznymi do stosowania w obszarach chronionych).

Dodatkowo w północnej części rezerwatu „Komorzno” stwierdzono występowanie 6 osobników naparstnicy purpurowej. Ten obcy dla naszej flory gatunek jeszcze do 2004 r. był objęty ochroną gatunkową. Obecnie ma status gatunku zadomowionego, inwazyjnego (TOKARSKA-GUZIŁ I IN. 2012). Preferuje on miejsca prześwietlone – w rezerwacie są to naturalne luki powstałe w wyniku obumierania drzew. Ze względu na to, że występujące w drzewostanie luki w ciągu najbliższych lat zostaną naturalnie „wypełnione” przez odnowienia i podrost buka i graba istnieje możliwość naturalnego zahamowania ekspansji tego gatunku w rezerwacie. Postanowiono zatem odstąpić od usuwania osobników naparstnicy, monitorując jedynie stopień ekspansji tego gatunku w rezerwacie.

Ustanowiony niniejszym zarządzeniem plan ochrony dla rezerwatu przyrody "Komorzno" nie wskazuje obszarów objętych ochroną ścisłą i krajobrazową. Mając na uwadze zakres zaplanowanych działań ochronnych, a w szczególności konieczność usuwania czeremchy amerykańskiej, cały obszar rezerwatu wskazano jako obszar ochrony czynnej. W związku z powyższym, określając działania ochronne, w zarządzeniu odniesiono się jedynie do podania ich w odniesieniu do obszarów ochrony czynnej.

Niniejszy akt prawa miejscowego nie wskazuje obszarów i miejsc, w których może być prowadzona działalność wytwórcza, handlowa i rolnicza (art. 20 ust. 3 pkt 6 oraz art. 15 ust. 1 pkt 11 ustawy). W planie nie wyznaczono również obszarów i miejsc dopuszczających prowadzenie polowań oraz nie wskazano miejsc, w których dopuszcza się wprowadzanie psów (art. 15 ust. 1 pkt 4 i pkt 16 ustawy). Ze względu na brak cieków i zbiorników wodnych, nie wskazuje się obszarów i miejsc udostępnionych dla celów amatorskiego połowu ryb i rybactwa oraz połowu ryb i innych organizmów wodnych (art. 20 ust. 3 pkt 5 oraz art. 15 ust. 1 pkt 14 ustawy). Nie określa się również miejsc i obszarów udostępnionych do celów naukowych (art. 20 ust. 3 pkt 5 ustawy), pozostawiając możliwość zwolnienia z obowiązujących w rezerwacie zakazów, uzasadnionego prowadzeniem badań naukowych, do rozpatrzenia przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska w ramach postępowania administracyjnego zakończonego wydaniem decyzji na podstawie art. 15 ust. 5 ustawy o ochronie przyrody. Uzyskanie indywidualnej zgody na prowadzenie ww. czynności gwarantuje z jednej strony nadzór nad ich rodzajem i metodyką, zabezpieczając z drugiej strony rezerwat przed negatywnym oddziaływaniem realizowanych prac badawczych. W planie ochrony nie wskazuje się również obszarów i miejsc udostępnionych do celów turystycznych, edukacyjnych, rekreacyjnych i sportowych (art. 20 ust. 3 pkt 5 ustawy).

W treści niniejszego aktu odstąpiono od wskazania ustaleń do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wołczyn, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego tej gminy oraz planów zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego, dotyczących eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych. W wyniku prac nad dokumentem zidentyfikowano bowiem jedynie takie zagrożenia, dla ograniczenia których zastosowanie będą miały wprost ustalenia niniejszego aktu prawa miejscowego. Nadto, ze względu na położenie rezerwatu poza morskimi wodami wewnętrznymi, morzem terytorialnym i wyłączzonej strefy ekonomicznej, niniejszy dokument nie zawiera ustaleń do planów zagospodarowania przestrzennego ww. obszarów.

Zapewniając możliwość udziału społeczeństwa, na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016 r., poz.353), mając na uwadze § 3 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 maja 2005 r. w sprawie sporządzania projektu planu ochrony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody i parku krajobrazowego, dokonywania zmian w tym planie oraz ochrony zasobów, tworów i składników przyrody (Dz. U. Nr 94, poz. 794), w procesie przygotowania niniejszego zarządzenia, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Opolu poinformował: o przystąpieniu do sporządzenia (opracowania) projektu planu ochrony i o jej przedmiocie; możliwości zapoznania się z niezbędną dokumentacją sprawy, w tym z wynikami prac na potrzeby sporządzenia projektu planu i z projektem niniejszego

zarządzenia; o miejscu i terminie, w którym jest ona wyłożona do wglądu; o miejscu, sposobie i terminie wnoszenia uwag i wniosków do powyższego projektu; o organie właściwym do ich rozpatrzenia; o sposobie, w jakim nastąpi ustosunkowanie się do zgłoszonych wniosków i uwag.

Zawiadomienie ogłoszono w sposób zwyczajowo przyjęty w siedzibie organu właściwego w sprawie (wywieszono na tablicy ogłoszeń w siedzibie RDOŚ w Opolu w dniach od do), umieszczono na stronie BIP RDOŚ w Opolu (w dniach od do), opublikowano w formie obwieszczenia w prasie o zasięgu regionalnym w dniu oraz przesłano do właściwych miejscowo organów samorządu terytorialnego (Burmistrz Wołczyna, Przewodniczący Rady Miejskiej w Wołczynie, Starosta Namysłowski i Marszałek Województwa Opolskiego) i jednostek zarządzających lasami Skarbu Państwa (PGL LP Nadleśnictwo Namysłów oraz RDLP w Katowicach). Ze względu na brak w granicach rezerwatu cieków wodnych, zawiadomienia nie wystosowano do podmiotów wykonujących prawa właścicielskie w stosunku do wód publicznych stanowiących własność Skarbu Państwa i organów administracji morskiej. Nie poinformowano również, odrębnym pismem, organizacji pozarządowych zajmujących się ochroną przyrody, gdyż teren rezerwatu nigdy nie pozostawał w kręgu zainteresowań żadnej z nich. Nie wyklucza to jednak możliwości wnoszenia przez organizacje pozarządowe uwag i wniosków do powyższego projektu w ramach postępowania prowadzonego w trybie ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Projekt ujęto również w publicznie dostępnym wykazie danych prowadzonym przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu (ekoportal).

W trakcie konsultacji społecznych wpłynęły/nie wpłynęły wnioski i uwagi.

Projekt niniejszego zarządzenia został skierowany do zaopiniowania przez Radę Miejską w Wołczynie oraz Regionalną Radę Ochrony Przyrody w Opolu.

Na podstawie art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2015 r., poz. 525 z późn. zm.), projekt niniejszego aktu prawnego został przesłany do uzgodnienia z Wojewodą Opolskim.

Realizacja działań ochronnych zawartych w niniejszym akcie prawnym będzie finansowana ze środków budżetu państwa, w części, której dysponentem jest sprawujący nadzór nad rezerwatem przyrody. Nie wyklucza to możliwości wykorzystania innych źródeł finansowania oraz możliwości realizowania działań ochronnych przez inne podmioty, za wiedzą i pod nadzorem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu, ze środków finansowych tych podmiotów. Szacuje się, że koszt realizacji działań ochronnych zawartych w niniejszym planie, w okresie jego obowiązywania wyniesie około 10 tys. zł.